

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти

«10» жовтня 2019 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Програма навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності»

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
для фахової передвищої мистецької освіти

Київ – 2019

Укладач:

Л.П. Почерняєва

викладачка вищої категорії
циклової комісії «Оркестрові
струнні інструменти» Київської
муніципальної академії музики
ім. Р.М. Глієра

Рецензенти:

З.Д. Ковальчук

викладачка вищої категорії, голова
предметно-циклової методичної
комісії «Оркестрові струнні
інструменти» Житомирського
музичного училища ім. В. Косенка
Житомирської обласної ради

С.Е. Марчук

викладачка-методистка предметно-
циклової комісії оркестрових
струнних інструментів Волинського
коледжу культури і мистецтв імені
І.Ф. Стравінського

Відповідальна
за випуск:

В.М. Зінченко

Рекомендовано

на засіданні науково-методичної ради
Київської муніципальної академії музики
ім. Р.М. Глієра
(протокол № 02 від 13 березня 2019 р.)

© Почерняєва Л.П., 2019 р.

© Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти, 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни.

Курс «Основи педагогічної майстерності» розподіляється таким чином:

	II курс		III курс		IV курс	
	III сем.	IV сем.	V сем.	VI сем.	VII сем.	VIII сем.
Методика	1	1	1	1	1	1
Методико-виконавський аналіз пед. репертуару			1	1	1	1
Аналіз виконавських стилів			1	1	1	1

Програма з комплексного курсу «Основи педагогічної майстерності» розрахована на студентів освітньо-кваліфікаційного рівня – молодший спеціаліст. Її головна мета – це формування музиканта-педагога здатного забезпечити всебічне музично-естетичне виховання та професійний розвиток учнів музичних шкіл.

Комплексний курс «Основи педагогічної майстерності» складається з таких предметів:

1. Методика навчання гри на інструменті.
2. Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару.
3. Аналіз виконавських стилів.

Успішність студентів контролюється поточними семестровими оцінками та Державним іспитом по закінченні викладання курсу.

На Державному іспиті студент повинен дати усну відповідь на:

1. Питання з методики гри на інструменті.
2. Проаналізувати та виконати на інструменті твір з репертуару свого учня з педагогічної практики.
3. Питання загально педагогічного характеру (окремий, додатковий курс викладається відповідними спеціалістами).

Вищевказані предмети вивчаються протягом III-VIII семестрів паралельно з отриманням практичних педагогічних навичок під час роботи з учнями школи-студії.

Предмети викладаються паралельно, узгоджено між собою, що відображено у приблизному тематичному плані курсу «Основи педагогічної майстерності», спрямованого на формування музиканта-педагога, здатного забезпечити всебічне музично-естетичне виховання та професійний розвиток учнів ДМШ.

Кожен з предметів, що складають курс, має свою мету.

Основна робота викладача зі студентами проводиться безпосередньо на заняттях.

При викладанні цього курсу найбільш доцільна лекційна система з використанням різноманітних форм активізації учбового процесу: поміж предметних зв'язків, технічних засобів навчання (аудіозаписи, відеофільми).

Учбовий матеріал курсу розподіляється по темах, які є орієнтиром викладача. Викладач може використовувати і позакласні форми роботи – це колективне відвідування концертів, прослуховування відео, аудіозаписів, проведення диспутів тощо.

Робоча програма розрахована на 3 роки.

До неї надається примірний тематичний матеріал з розподілом навчального часу на вивчення окремих розділів і тем, зміст робочої програми обговорено на засіданні циклової комісії.

Критерієм оцінки роботи студента є не тільки обсяг матеріалу, що залишився в пам'яті, а вміння узагальнювати, аналізувати, активно використовувати знання в самостійній роботі.

Після закінчення курсу студент одержує кваліфікацію:

«Викладач початкових мистецьких навчальних закладів (оркестрові струнні інструменти), артист оркестру, ансамблю».

Методика.

Найменування показників	<u>Галузь знань:</u> 02 <u>Культура і мистецтво</u>	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів: ECTS – 6	<u>Спеціальність:</u> 025 <u>Музичне мистецтво</u>	Нормативна
Загальна кількість годин 180	<u>Спеціалізація:</u> <u>оркестрові струнні інструменти</u>	Рік підготовки: II, III, IV курс Семестр: 3-8 Аудиторні: 105
		Самостійна робота 75
		Практичні, семінарські
Тижневих годин для денної форми навчання: 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст	Вид контролю: 3-8 семестри підсумкова оцінка 8 семестр – державний іспит «Основи педагогічної майстерності»

Методика навчання (Пояснювальна записка).

Курс методики базується на основних положеннях музичної педагогіки, вивчає основні питання та методи музично-художнього та технічного розвитку учня в музичній школі.

Предмет складається з наступних розділів:

III та IV семестр:

- 1) Введення. Музично-виконавські здібності.
- 2) Організація учбово-виконавської роботи в ДМШ.
- 3) Вивчення репертуарних вимог.
- 4) Огляд основних методичних посібників.

V семестр:

- 5) Постановка на струнно-смічкових.

VI семестр:

- 6) Історичний процес розвитку педагогічних та виконавських шкіл.

VII семестр:

- 7) Робота над технікою.

VIII семестр:

- 8) Робота над музичним твором.
- 9) Формування навичок виконання сучасної музики.

З метою наближення процесу навчання студентів до наступної практичної діяльності, учбовим планом передбачається:

1. Об'єднання курсу загальної педагогіки та методики.
2. Паралельне проведення курсу методики та педагогічної діяльності.

В курсі методики доцільно ввести імітаційно-рольові ігри (один студент – «педагог» навчає другого – «учня» в присутності всієї групи), прослуховування учнів педпрактики з наступним обговоренням їхньої гри, перегляд та обговорення відеофільмів, відкриті уроки.

Заняття з методики можуть проходити у формі семінарів, бесід, дискусій. Їх проведення можливе тільки після проходження тем кожного розділу курсу.

Окремі завдання можуть надаватися для самостійної роботи з наступним обговоренням на семінарі. Студенти можуть підготувати невеликі письмові роботи на одне із питань курсу. Ці реферати зараховуються до екзамену та при оцінюванні знань. По закінченні курсу проводиться іспит.

Мета та завдання курсу методики.

Мета: утворення зацікавлення та любові у студента до педагогічної праці, надання теоретичних та практичних знань, що необхідні для керівництва спеціальним класом у ДМШ, стимулювання розвитку аналітичного мислення, здатності узагальнення виконавського та педагогічного досвіду, навчання користування методичною літературою та посібниками.

Завдання: освоєння методики та практичного досвіду сучасної скрипкової школи, а також прогресивних методів вітчизняної та зарубіжних шкіл.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: основні методологічні положення сучасної музичної педагогіки; базові питання та методи музично-художнього та технічного розвитку учня в музичній школі.

Вміти: практично використовувати найбільш раціональні методи навчання:

- а) методи розвитку музичного слуху, ритму, пам'яті;
- б) типові форми постановки, об'єктивні умови звуко видобування, техніку лівої і правої руки, вібрато, зміну позицій, штрихи, аплікатуру;
- в) організація педагогічного процесу (побудова уроку і проведення його в класі на різних етапах навчання, організація самостійної роботи учня);
- г) програмні вимоги та репертуар музичних шкіл, вивчення та критичний відбір методичної та інструктивної художньо-педагогічної літератури.

Володіти:

- а) методами підбору аплікатури, штрихів, прийомів гри;
- б) методами підбору інструментального матеріалу для вивчення музичного матеріалу з учнем.

Програма II курсу методики.

III семестр		
	Назва теми	аудиторні
Тема 1	Введення.	1
Тема 2	Урок як основна форма навчання.	1
Тема 3	Види уроку. Три складові частини уроку. Методика аналізу уроку з фаху.	2
Тема 4	Перші уроки з початківцями. Форми і методи ведення уроків.	2
Тема 5	Методика проведення уроку з фаху на наступному етапі навчання.	2
Тема 6	Організація занять. Значення вірного добору інструменту для початківців.	2
Тема 7	Робота з документацією. Методика складання індивідуального плану роботи з учнем.	2
Тема 8	Методика обговорення виступів на академконцертах та екзаменах. Критерій оцінок.	2
Тема 9	Застосування знань з дитячої психології у практичній роботі педагога ДМШ.	2
IV семестр		
Тема 1	Огляд основних методичних посібників для початківців. Принцип підбору навчального репертуару.	2
Тема 2	Специфіка роботи з учнями молодших класів: необхідний комплекс навичок, репертуарні вимоги.	2
Тема 3	Специфіка роботи з учнями середніх класів: необхідний комплекс навичок, репертуарні вимоги.	2
Тема 4	Специфіка роботи з учнями старших класів: необхідний комплекс навичок, репертуарні вимоги.	2

Тема 5	Практичне заняття: аналіз успішності та розвитку учня в семестрі.	2
Тема 6	Практичне заняття: оформлення учбової документації.	2
Тема 7	Складання графіка роботи з учнем школи-студії та індивідуальний підбір інструменту.	2
Тема 8	Проведення екзамену в школі-студії.	2
Тема 9	Обговорення та оцінювання виступу учнів.	2
10	Контрольні заходи	1
	Усього годин	35

Програма III курсу методики

V семестр		
	Назва теми	аудиторні
Тема 1	Цілі та завдання курсу методики. Основи музичної педагогіки.	1
Тема 2	Музичний слух і методи його розвитку. Музично-слуховий метод навчання.	1
Тема 3	Музичний ритм. Методи роботи над розвитком ритму. Музично-слухові вправи.	2
Тема 4	«Зонна» природа слуху, ритму (за Гарбузовим). Музична пам'ять.	2
Тема 5	Діагностика комплексу музично-виконавських здібностей.	2
Тема 6	Головні принципи формування постановки на струнно-смичкових інструментах. Типові форми постановки. Прийоми настройки арфи.	2
Тема 7	Загальні принципи формування постановки лівої руки. Типи рухів лівої руки. Положення арфи та корпусу під час гри.	2
Тема 8	Принципи формування постановки правої руки. Перемінний спосіб тримання смичка. Засіб натискання педалі на арфі.	2
Тема 9	Семінар-практикум «Постановка на струнно-смичкових інструментах».	2
VI семестр		
Тема 1	Історичний процес утворення та формування смичкових інструментів у країнах Сходу.	2
Тема 2	Виникнення смичкових інструментів у країнах Західної Європи.	2

Тема 3	Виникнення смичкових інструментів у слов'янських народів.	2
Тема 4	Процес створення інструментів класичного типу. Школи скрипкових майстрів.	2
Тема 5	Італійське смичкове мистецтво.	1
Тема 6	Формування жанрів інструментальної музики.	2
Тема 7	Польське та чеське смичкове мистецтво 16-18 ст.	2
Тема 8	Смичкове мистецтво Німеччини 16-18 ст.	2
Тема 9	І. С. Бах. Значення струнно-смичкових інструментів у його творчості.	1
Тема 10	Австрійське смичкове мистецтво 16-18 ст.	1
Тема 11	Семінар «Історичний огляд формування та розвитку смичкового мистецтва».	1
12.	Контрольні заходи	2
	Усього годин	35

Програма IV курсу методики.

VII семестр		
	Назва теми	аудиторні
Тема 1	Три основні фактори звуко видобування на струнно-смичкових інструментах.	3
Тема 2	Техніка правої руки.	2
Тема 3	Принципи формування техніки правої руки.	2
Тема 4	Штрихова техніка на струнних інструментах. Класифікація, характеристика.	2
Тема 5	Способи виконання та методика вивчення штрихів.	2
Тема 6	Техніка лівої руки. Основні принципи формування.	2
Тема 7	Типи переходів у позицію. Поняття про позиційну та без позиційну гру. Типи рухів лівої руки під час зміни позицій.	3
VIII семестр		
Тема 1	Інтонація на струнно-смичкових інструментах. Педалізація на арфі.	3
Тема 2	Аплікатура як технічний та художній засіб виконання. Інтервали та аплікатура на арфі.	2
Тема 3	Розвиток пальцевої техніки. Робота над гаммою.	2
Тема 4	Вібрація на струнно-смичкових інструментах. Методика роботи над вібрацією.	2
Тема 5	Музичний твір, його зміст та реалізація через засоби музичної виразності.	2
Тема 6	Динаміка, фразування, агогіка на струнно-смичкових інструментах.	2
Тема 7	Методика роботи над динамікою, фразуванням, агогікою з учнями різних вікових груп.	2
Тема 8	Жанр, форма твору.	2

9.	Контрольні заходи	2
	Усього годин	35

2. Самостійна робота студента.

№№ п/п	Назва теми	Кількість годин
II курс		
1.	Проаналізувати урок з фаху за методикою, яка надається на лекції.	2
2.	Скласти графік роботи з учнем школи-студії.	2
3.	Підібрати інструмент для учня школи-студії відповідно віку та фізичних даних учня.	3
4.	Визначити музично-виконавські здібності учня.	3
5.	Робота з документацією. Складання плану відкритого уроку.	3
6.	Робота з документацією. Складання індивідуального плану роботи учня.	3
7.	Огляд методичних посібників для початківців.	2
8.	Ознайомлення і виконання репертуару учнів молодших класів.	2
9.	Ознайомлення і виконання репертуару учнів середніх класів.	2
10.	Ознайомлення і виконання репертуару учнів старших класів..	3
Всього		25
III курс		
1.	Написати приблизний план роботи по засвоєнню постановки на 1 півріччя.	3
2.	Скласти психологічну характеристику учня.	3

3.	Підбір методів для роботи з учнем школи-студії з метою збудження та підтримки постійного інтересу до занять на інструменті.	2
4.	Проаналізувати успішність та розвиток учня в семестрі, ступінь виконання робочого плану.	1
5.	Робота з документацією. Оформлення щоденника студента-практиканта.	3
6.	Робота з документацією. Оформлення щоденника з виконавської практики студента інституту.	3
7.	Робота з документацією. Складання плану відкритого уроку. Визначення теми, мети, репертуару відкритого уроку.	4
8.	Знайомство з методичною та нотною літературою.	3
9.	Самостійний підбір музично-слухових вправ для учнів різних вікових груп, і відповідно індивідуальних музичних здібностей.	3
Всього		25
IV курс		
1.	Письмова робота. Порівняльний аналіз звуко видобування на різних історичних етапах розвитку. Традиції та еволюція.	3
2.	Ознайомлення з методичними розробками засвоєння позиційної та без позиційної гри.	3
3.	Аплікатура редагування творів з репертуару учня з подальшим аналізом.	3
4.	Ознайомлення зі збірками гам та вправ.	1
5.	Робота з документацією. Оформлення щоденника студента-практиканта.	3

6.	Робота з документацією. Складання плану, мети, теми, репертуару відкритого уроку з учнем школи-студії.	3
7.	Самостійний підбір вправ та етюдів для розвитку штрихової техніки в учнів різних вікових категорій.	3
8.	Робота з документацією. Оформлення щоденника з виконавської практики студента інституту музики.	3
9.	Самостійне редагування музичного твору – визначення різних видів динаміки, фразування, агогіки.	3
Всього		25

3. Методи контролю.

Поточний контроль:

Метод усного контролю: співбесіда; фронтальне опитування; підготовка доповідей.

Метод письмового контролю: підготовка рефератів, тестові завдання, письмові відповіді на запитання.

Система контролю: урок, семестровий контроль.

II курс.

На протязі семестру студент повинен:

- 1) написати на оцінку самостійну роботу «Аналіз уроку з фаху»;
- 2) написати контрольну роботу на тему: «Необхідний комплекс навичок для учнів молодших, середніх та старших класів»;
- 3) студент повинен провести відкритий урок з учнем школи-студії на початку семестру (січень) та в кінці семестру (травень) та зробити аналіз успішності учня;
- 4) прийняти участь у конкурсі на краще виконання пед репертуару;
- 5) прийняти участь у семінарі-практикумі з методико-виконавського аналізу пед репертуару;
- 6) скласти індивідуальний план роботи з учнем студії з урахуванням певних недоліків учня;
- 7) написати огляд основних методичних посібників для початківців.
- 8) оформити учбову документацію – щоденник практиканта, щоденник з виконавської практики.

III курс.

Поточний контроль:

Метод усного контролю: співбесіда; фронтальне опитування; підготовка доповідей.

Метод письмового контролю: підготовка рефератів, тестові завдання, письмові відповіді на запитання.

III курс, 5 семестр.

На протязі семестру студент зобов'язаний:

- 1) написати письмову роботу по визначенню музично-виконавських здібностей в учня школи-студії;
  - 2) написати контрольну роботу на тему «Головні принципи формування постановки на струнно-смічкових інструментах»;
  - 3) прийняти участь у семінарі-практикумі «Постановка на струнно-смічкових»;
  - 4) оформлення документації – щоденник студента-практиканта.
- Наприкінці семестру виставляється підсумкова оцінка.

6 семестр.

На протязі семестру студент зобов'язаний:

- 1) прийняти участь у конкурсі на краще виконання пед репертуару;
- 2) провести відкритий урок з учнем школи-студії;
- 3) прийняти участь у проведенні екзамену у школі-студії, в обговоренні та оцінюванні виступу учнів;

4) відповіді на семінарі «Історичний огляд формування та розвитку смичкового мистецтва»;

5) робота з документацією. Складання плану, теми, мети, репертуару відкритого уроку;

6) робота з документацією. Оформлення щоденника студента-практиканта з пед практики;

7) робота з документацією. Оформлення щоденника з виконавської практики.

Наприкінці семестру виставляється підсумкова оцінка.

IV курс

Поточний контроль:

Метод усного контролю: співбесіда; фронтальне опитування; підготовка доповідей.

Метод письмового контролю: підготовка рефератів, тестові завдання, письмові відповіді на запитання.

IV курс, 7 семестр.

На протязі семестру студент зобов'язаний:

1) ознайомитись зі збірниками вправ, етюдів та підготувати матеріал для роботи над штриховою технікою з учнями молодших, середніх та старших класів;

2) прийняти участь у семінарі-практикумі «Типи переходів у позицію. Зміна позицій»;

3) прийняти участь на краще виконання пед репертуару;

4) написати контрольну роботу «Способи виконання та методика вивчення штрихів»;

5) написати контрольну роботу «Три основних фактори звуко видобування»;

6) робота з документацією. Оформлення щоденника студента-практиканта;

7) робота з документацією. Оформлення щоденника з виконавської практики.

Наприкінці семестру виставляється підсумкова оцінка.

IV курс, 8 семестр.

На протязі семестру студент зобов'язаний:

1) прийняти участь у семінарі-практикумі (лютий) з методико-виконавського аналізу пед репертуару;

2) провести відкритий урок з учнем школи-студії;

3) провести тестування з предмету «Методика навчання гри на інструменті» (квітень);

4) прийняти участь у проведенні екзамену в школі-студії в обговоренні та оцінюванні учнів (травень);

5) робота з документацією. Оформлення щоденника студента-практиканта;

6) робота з документацією. Оформлення щоденника з виконавської практики.

7) робота з документацією. Оформлення плану, мети, теми, репертуару відкритого уроку з учнем школи-студії.

Наприкінці семестру виставляється підсумкова оцінка.

Аналіз виконавських стилів.

Найменування показників	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів: ECTS – 4	Спеціальність: 025 Музичне мистецтво	Нормативна
Загальна кількість годин 120	Спеціалізація: <u>оркестрові струнні інструменти</u>	Рік підготовки: III, IV курс Семестр: 5-8 Аудиторні: 70 Практичні, семінарські
		Самостійна робота 50
Тижневих годин для денної форми навчання: 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>молодший спеціаліст</u>	Вид контролю: 5-8 семестри підсумкова оцінка 8 семестр – державний іспит «Основи педагогічної майстерності»

«Аналіз виконавських стилів» (Пояснювальна записка).

«Аналіз виконавських стилів» – предмет, що форсує навички музично-виконавського аналізу творів для струнно-смічкових інструментів. Викладається у V-VIII семестрах на базі отриманих знань з предметів «Методика навчання гри на інструменті» та «Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару», що дає можливість студентам краще орієнтуватися у складних процесах становлення і розвитку європейського смичкового мистецтва від його витоків до останніх десятирічь XX ст., відчувати його основні художні тенденції, оцінювати прогресивні явища у виконавській практиці. Матеріал викладається по країнах, що пов'язано з прагненням найбільш повно розкрити своєрідність національних виконавських та композиторських стилів, їх внесків у загальний шлях розвитку європейської смичкової культури. На лекціях висвітлюється найбільш важливі стильові напрямки смичкової культури Європи – через визначення виконавських та композиторських стилів видатних музичних діячів даної епохи, історії створення, образної драматургії, аналізу комплексу засобів музичної виразності, дослідження традицій інтерпретацій визначних творів для смичкових інструментів.

Всі явища минулого розкриваються з урахуванням досягнень сучасної науки про музичне виконавство та інструментальну творчість, особливості культурних процесів, що відображаються у мистецтві.

Розвиток художньої літератури для струнно-смічкових інструментів, виконавство і педагогіка тісно пов'язані між собою і взаємозумовлені. Все це – сторони смичкового мистецтва. Завдання композиторів та виконавців єдині для кожної епохи, а тому аналіз творчих стилів зумовлює розуміння власних інтерпретаторських завдань.

У процесі слухання курсу студенти мають можливість ознайомитися з історією своєї спеціальності в її основних розділах, з життям і діяльністю найбільш видатних представників виконавського мистецтва, з літературою, створеною для смичкових інструментів. Аналіз цієї літератури сприяє створенню уявлення не тільки про стилістичні, формотворчі та жанрові ознаки твору, але й про традиції його виконання. Проблема виконавської інтерпретації даних творів займає центральне місце в процесі аналізу, є його кінцевою метою.

Таким чином, курс набуває не тільки теоретичного значення, необхідного для отримання студентами освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст», а й життєво важливого практичного значення.

При викладанні даного курсу важливе місце надається музичним ілюстраціям: аудіо- або відеоматеріалами, які супроводжуються коротким аналізом твору, що виконується, а також самого виконавця (його стилю, окремих художніх та технічних прийомів).

Викладач може використовувати позакласні форми роботи – це відвідування концертів видатних виконавців на струнно-смічкових інструментах.

Аналіз виконавських стилів. Мета та завдання.

Мета: сформувати навички музично-виконавського аналізу творів для струнно-смічкових.

Завдання: розкрити своєрідність національних виконавських та композиторських стилів, ознайомити з історією своєї спеціальності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: орієнтуватись у процесах становлення та розвитку європейського та вітчизняного смичкового мистецтва; причетність композитора до стилю, епохи в мистецтві, загальну характеристику творчості композитора, основні редакції твору; вміти: порівняти різні стилі виконання з програми держіспиту, визначити його характер, визначити форму твору.

Програма аналізу виконавських стилів III курсу.

	Назва теми	аудиторні
V семестр		
Тема 1	Введення. Мета та завдання курсу. Поняття про стиль та інтерпретацію.	2
Тема 2	Стиль бароко.	2
Тема 3	Особливості композиторського, виконавського стилів композиторів: А. Кореллі, А. Вівальді, П. Локателлі, П. Джемініані, Дж. Тартіні, Л. Боккеріні.	3
Тема 4	Й. С. Бах. Особливості стилю. Комплекс засобів музичної виразності. Аналіз інтерпретацій творів Баха.	3
Тема 5	Стиль – класицизм. Віденська класична школа. Вплив на розвиток, і формування виконавства.	2
Тема 6	Й. Гайдн. Особливості композиторського стилю. Інтерпретації творів для струнних. Квартети.	3
Тема 7	В. А. Моцарт. Створення класичного концерту.	3
Тема 8	Л. ван Бетховен. Особливості композиторського стилю. Динамічні градації.	3
VI семестр		
Тема 1	Стиль – романтизм. Нові засоби виразності. Національні школи.	3
Тема 2	Особливості композиторського стилю Н. Паганіні.	3
Тема 3	Особливості виконавського стилю Н. Паганіні.	2
Тема 4	Німецька школа. Мендельсон, Шуман, Брамс. Аналіз інтерпретацій творів композиторів.	3
Тема 5	Аналіз інтерпретацій творів французьких композиторів-романтиків: С. Франк, К. Сен-Санс, Є. Лало.	3
	Всього	35

Програма аналізу виконавських стилів IV курсу.

	Назва теми	аудиторні
VII семестр		
Тема 1	Інтерпретація творів композиторів-романтиків. Г. Венявський, А. Дворжак.	4
Тема 2	Ствердження нового реалістичного напрямку у мистецтві. Особливості музичного мовлення. Комплекс засобів виразності.	4
Тема 3	П. Чайковський, О. Глазунов. Аналіз індивідуальних композиторських стилів.	4
Тема 4	Стиль – імпресіонізм. Е. Ізаї, М. Брух, Е. Шоссон.	4
Тема 5	Музика ХХ ст. Нові тенденції та напрями. Експресіонізм, неоромантизм, модернізм, неокласицизм та ін. засоби виразності у творах.	3
Тема 6	Ж. Енеску, К. Шимановський.	3
VIII семестр		
Тема 1	Радянська композиторська школа. Реалістичний напрямок у творчості. Вибір засобів виразності. Індивідуальні стилі (С. Прокоф'єв, А. Хачатурян, Д. Шостакович).	5
Тема 2	Інтерпретація музики для струнних інструментів українських композиторів. Дослідження та порівняння інтерпретацій. Сильові особливості української школи: М. Лисенко, К. Стеценко, С. Степовий, П. Майборода, А. Штогаренко, В. Косенко, М. Скорик, Є. Станкович, В. Сильвестров.	5
Тема 3	Контрольне тестування. Визначення стилю, жанру, форми творів з державної програми. Вибір та обґрунтування засобів виразності. Порівняльний аналіз інтерпретацій творів програми ДІ.	4
	Всього	35

4. Вимоги до контролю знань з аналізу виконавських стилів.

III, IV курси.

На протязі семестру студент зобов'язаний:

- 1) написати контрольну роботу на тему: «Поняття про стиль – індивідуальний, національний, композиторський» (листопад);
- 2) зробити порівняльний аналіз інтерпретацій «Сонат і партіт Баха» (за фонограмою) у виконанні Йоахіма, Менухіна та Перельмана (грудень);
- 3) прийняти участь у семінарі «Використання засобів виразності в стилях бароко, класицизм, романтизм» (грудень);
- 4) підготувати декілька різнохарактерних п'єс і проаналізувати їх з точки зору використання засобів муз. виразності;
- 5) порівняти різні редакції одного твору;
- 6) визначити роль В. А. Моцарта в створенні форми класичного скрипкового концерту. Проаналізувати особливості його музичного стилю (мелодійне різноманіття, складність штрихів, роль метро-ритму, технічні складнощі);
- 7) зробити порівняльний аналіз редакцій «Сонат і партіт» Баха Й. С.;
- 8) сформулювати особливості скрипкового концерту А. Вівальді;
- 9) сформулювати особливості новаторського стилю Н. Паганіні;
- 10) обґрунтувати важливість роботи над якістю звуку, як основного засобу виразності;
- 11) прийняти участь у семінарі «Музика ХХ ст.» Нові тенденції та напрямки;
- 12) прийняти участь у семінарі «Інтерпретація музики для струн. інструментів українських композиторів. Сильові особливості української композиторської школи».

5. Самостійна робота студента.

№№ п/п	Назва заходу	Кількість годин	
		III курс	IV курс
1.	Визначити жанрову форму твору з репертуару учня школи-студії.	5	5
2.	Проаналізувати та порівняти особливості виконавського стилю Ф. Крейслера, Дж. Енеску, Ж. Тібо (за фонограмою).	2	2
3.	Порівняльний аналіз виконавського стилю Л. Когана та Д. Ойстраха.	2	2
4.	Самостійне редагування творів сучасних композиторів з репертуару ДМШ.	4	4
5.	Роль смичкових інструментів у творчості видатних українських композиторів.	2	2
6.	МВА творів віденських класиків з учбового репертуару.	5	5
7.	МВА творів композиторів-романтиків з учбового репертуару.	5	5
	Всього	25	25

Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару.

Найменування показників	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів: ECTS – 4	Спеціальність: 025 Музичне мистецтво	Нормативна
Загальна кількість годин 120	Спеціалізація: <u>оркестрові струнні інструменти</u>	Рік підготовки: III, IV курс Семестр: 5-8 Аудиторні: 70
Тижневих годин для денної форми навчання: 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>молодший спеціаліст</u>	Практичні, семінарські
		Самостійна робота 50
		Вид контролю: 5-8 семестри підсумкова оцінка 8 семестр – державний іспит «Основи педагогічної майстерності».

Методико-виконавський аналіз пед репертуару.

Мета та завдання курсу «Методико-виконавський аналіз пед репертуару».

Методико-виконавський аналіз пед репертуару – це предмет, спрямований на практичне засвоєння методики навчання гри на інструменті, педагогічного репертуару ДМШ, отримання навичок ведення учбової документації, проведення іспитів та аналізувати успішності учнів, методичного та виконавського аналізу етюдів, п'єс, творів крупних форм з репертуару ДМШ, розшифровки нотного запису сучасної музики, редагування творів.

6. Вимоги до контролю знань. Форми.

На протязі семестру студент повинен:

- 1) прийняти участь у конкурсі на краще виконання пед репертуару (грудень);
- 2) відповісти на семінарі «Необхідний комплекс навичок для учнів молодших, середніх та старших класів» (листопад);
- 3) провести відкритий урок з учнем школи-студії (грудень);
- 4) оформити учбову документацію (травень);
- 5) провести відкритий урок з учнем школи-студії на теми: «Освоєння штрихової техніки». «Інтонація» (березень, квітень);
- 6) прийняти участь у екзамені школи-студії, обговорюванні та оцінюванні учнів (травень).

7. Самостійна робота студента.

№№ п/п	Назва заходу	Кількість годин
1.	Підібрати самостійно підготовчі вправи для ведення смичка по струні.	5
2.	Підготувати вправи та етюди для роботи над штриховою технікою для учнів молодших, середніх та старших класів.	10
3.	Аплікатурне редагування творів з репертуару учня школи-студії.	5
4.	Ознайомитися з методичними посібниками для початківців.	5
	Всього:	25

Програма аналізу пед репертуару III курс.

	Назва теми	аудиторні
V семестр		
Тема 1	Визначення музично-виконавських здібностей учня школи-студії.	3
Тема 2	Робота з документацією. Складання індивідуального плану роботи з учнем.	3
Тема 3	Оформлення учбової документації.	5
Тема 4	Складання характеристики учня школи-студії.	3
Тема 5	Організація занять. Підбір інструменту.	3
VI семестр		
Тема 1	Специфіка роботи з учнями молодших класів. Необхідний комплекс навичок. Розвиток творчого мислення.	3
Тема 2	Специфіка роботи з учнями середніх класів. Необхідний комплекс навичок. Репертуарні вимоги для середніх класів ДМШ.	3
Тема 3	Специфіка роботи з учнями старших класів. Необхідний комплекс навичок. Репертуарні вимоги для старших класів ДМШ.	3
Тема 4	Виконання пед репертуару учня школи-студії.	3
Тема 5	Екзамен у школі-студії.	3
Тема 6	Обговорювання та оцінювання виступу учнів школи-студії.	3
	Всього	35

Програма аналізу пед репертуару IV курс.

	Назва теми	аудиторні
VII семестр		
Тема 1	Методика роботи над художнім твором.	4
Тема 2	Практична робота. Вибір засобів виразності для втілення музичного образу на матеріалі творів з репертуару учня.	4
Тема 3	Визначення жанру, форми творів з репертуару учня.	3
Тема 4	Аналіз п'єс та творів великої форми для молодших класів. Аналіз п'єс та творів великої форми для середніх класів. Аналіз п'єс та творів великої форми для старших класів.	4
VIII семестр		
Тема 1	Практичне заняття. Методика виконання, підготовчі вправи, без позиційна гра. Фрагменти уроку.	4
Тема 2	Огляд творів сучасних композиторів з репертуару ДМШ. Самостійне редагування творів сучасних композиторів з учбового репертуару.	4
Тема 3	Огляд українських методичних шкіл. Загальні принципи та відмінності.	4
Тема 4	Базова письмова робота. Методичний аналіз етюдів, п'єс, творів великої форми з репертуару учня школи-студії.	4
Тема 5	Екзамен у школі-студії. Обговорення та оцінювання успішності учнів школи-студії.	4
	Всього	35

8. Методи навчання.

Основним методом навчання є викладач на уроці теоретичного матеріалу. А також показ викладачем та відпрацювання студентом цього матеріалу з учнем школи педагогічної практики. В процесі чого у студента формуються педагогічні навички, навички самостійної роботи з учнем.

На кожному уроці викладач:

- пояснює, викладає новий матеріал (відповідно програми курсу);
- дає усні, або практичні завдання;
- перевіряє домашні завдання з минулого уроку;
- виправляє допущені помилки;
- узагальнює пройдений матеріал;
- націлює студента на самостійну послідовну роботу студента.

9. Методичне забезпечення.

1. Навчальний план: Спеціалізація «Оркестрові струнні інструменти».
2. Робоча програма «Основи педагогічної майстерності».
3. Індивідуальний робочий план студента на навчальний рік.
4. Нотний матеріал: хрестоматії з пед репертуару, збірки творів та етюдів для 1-7 класів.
5. Відео- та аудіо матеріали для використання в роботі.

10. Критерій оцінювання теоретичних знань та практичних навичок

Вимоги		Оцінка за національною шкалою	Оцінка ECTS	Сума балів
Студент має ґрунтовні знання, добре орієнтується в матеріалі. Бездоганна мова, володіє знаннями з психології, педагогіки. Теми білету розкриті широко, на додаткові питання дає вичерпані відповіді. Має своє відношення до учбового матеріалу. Цікаво та професійно проаналізував пед репертуар.	12-10	Відмінно	A	90-100
Студент має знання, але висловлюється трохи стримано, бракує впевненості. Бракує досконалості виконання творів пед репертуару. Не зовсім вдалий вибір твору.	9-8	Добре	B	82-89
Студент має певні знання, але бракує глибокого вникнення в розкриття тем. Бракує досконалості в грі. Ці недоліки впливають на загальне добре враження від відповіді.	7	Добре	C	74-81
Студент допускає помилки, має труднощі у реалізації знань, проявляє недостатню сформованість теоретичних знань та практичних	6-5	Задовільно	D	64-73

навичок. Але все ж показує загальне поняття поставленого завдання.				
Студент невпевнений, дуже часто робить помилки, володіє певними знаннями на початковому рівні. Не дуже вдало впорався з аналізом твору. Має труднощі в реалізації знань на практиці. Проявляє недостатню сформованість теоретичних знань та практичних навичок.	4	Задовільно	E	60-63
Студент має примітивно сформоване музичне мислення, демонструє тільки окремі фрагменти музичних творів. Неспроможний реалізувати більшість із частин завдання, проявив невідповідність.	3-2	Незадовільно з можливістю перездачі	FX	35-59
Відсутність музичних знань. Неспроможність здійснити усі частини завдання. Непідготовленість.	1	Незадовільно з повтором курсу	F	1-34

Література.

1. Ауер. Моя школа гри на скрипці.
  2. Гінзбург. Про роботу над музичним твором.
  3. Каміларов. Техніка лівої руки скрипаля.
  4. Ф. Кюхлер. Техніка правої руки скрипаля.
  5. Лесман. Нариси з методики навчання гри на скрипці.
  6. Мострас. Динаміка у скрипковому мистецтві.
  7. Мострас. Інтонія на скрипці.
  8. Мострас. Ритмічна дисципліна скрипаля.
  9. Мострас. Система домашніх занять скрипаля.
  10. Струве. Шляхи розвитку юних скрипалів та віолончелістів.
  11. Флеш. Мистецтво скрипкової гри.
  12. Ширінський. Штрихова техніка скрипаля.
  13. Ямпольський. До питання про виховання культури звуку у скрипалів. Про метод роботи з учнями. (збірник «Питання скрипкового виконавства та педагогіки»).
  14. Вітачек. Нариси з історії виготовлення смичкових інструментів.
  15. Гінзбург. Лжузепе Тартіні.
Пабло Кальзас.
Ежен Ізаї.
  16. Григор'єв. Ніколо Паганіні.
  17. Кузнецов. Ямпольський. Арканджело Кореллі.
  18. Мострас. 24 каприса для скрипки соло Паганіні.
  19. Раабен. Життя видатних скрипалів та віолончелістів.
  20. Раабен. Історія російського скрипкового мистецтва.
  21. Стеценко. Джерела скрипкового концерту.
  22. Струве. Процес формування віол та скрипок.
  23. Стеценко. Нариси з методики навчання гри на скрипці.
- Допоміжна.
- А. Лесман. Книга про скрипку.
А. Міхель. Коротка енциклопедія смичкових інструментів.
Л. Гінзберг. Історія віолончельного мистецтва.
В. Страхов. Скрипка і її майстри в наші дні.
А. Лазько. Віолончель.
М. Чулак. Інструменти симфонічного оркестру.
Д. Рогаль-Левицький. Сучасний оркестр.
В. Зельдіс. Вивчення позицій на скрипці.
О. Юр'єв. Виразальні можливості скрипкових штрихів.
В. Стеценко. Закономірності інтонування на скрипці.
Н. П. Корихалова. Інтерпретація.
М. Ліberman, М. Берлянчик. Культура звуку скрипаля.
Т. Подгорний. Із записів майстра.
Л. Гінзбург, В. Григор'єв. Історія скрипкового мистецтва.
Л. Гуревич. Скрипкові штрихи і аплікатура як засіб інтерпретації.

Інформаційні інтернет ресурси.

Стаття «Групові методики навчання гри на скрипці дошкільників» (у статті розкриваються основні положення групових методик, що сприяють активізації навчання на початковому етапі гри на скрипці дошкільників)

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/mtao_2010_2_4.pdf

Сайт з візуальними прикладами (фотографіями) для перших уроків
<http://www.manukauyouthorchestra.org.nz/violin/>

С. Шальман «Я буду скрипалем»

<https://www.narodnikspb.ru/images/narodniki/files/shalmanyabudukripachom.pdf>

С. Шальман «Як грати на скрипці. Перші уроки» (відео)

<https://youtu.be/xQD5ZW15Xb4>

С. Шальман «Техніка лівої руки» (відео)

<https://youtu.be/FvmxXChf5ZM>

Іегуді Менухін «Скрипка. Шість уроків з Іегуді Менухіним»

https://blagaya.ru/wp-content/uploads/6_lessons_menuhin.pdf

І. Менухін «Урок 1. Підготовка» (відео)

<https://youtu.be/T8-3XbTeYgQ>

І. Менухін «Урок 2. Перші вправи для правої руки» (відео)

<https://youtu.be/BYRJKRwvrvw>

І. Менухін «Урок 3. Перші вправи для лівої руки» (відео)

<https://youtu.be/mvV4A6Iz-0w>

І. Менухін «Урок 4. Гра правою рукою» (відео)

https://youtu.be/el_c8yVznq8

І. Менухін «Урок 5. Гра лівою рукою» (відео)

<https://youtu.be/9qEIKoOXvWM>

І. Менухін «Урок 6. Координація лівої та правої руки» (відео)

<https://youtu.be/0i6Rm-zwYs>

М. Казінін «Уроки гри на скрипці для дітей» (відео)

<https://youtu.be/GRPb4SL225o>

«Опис метода Сузукі» (відео)

https://youtu.be/3dN7_NhyaEQ

Японська методика гри на скрипці «Метод Сузукі» (відео)

<https://youtu.be/k4KPwweOuns>

Е. Чалбаш «Перші уроки гри на скрипці. Недоліки початківців» (відео)

<https://youtu.be/JJgwUkJ1s6c>

Е. Чалбаш «Особливості постановки лівої руки» (відео)

https://youtu.be/-WK5NU0_kt4

Е. Чалбаш «Особливості постановки правої руки» (відео)

<https://youtu.be/mcOVfNANI2A>

Е. Чалбаш «Сценічна поведінка» (відео)

<https://youtu.be/4XpRinut7ro>

Рекомендований репертуарний список.

Кореллі. Кончерто гресо.
Вівальді. Концерт для скрипки з оркестром.
Локателлі. Кончерто гресо.
Джемініані. Кончерто гресо.
Тартіні. Кончерто для скрипки.
Боккеріні. Кончерто для віолончелі.
Бах. Бранденбурзький концерт для скрипки.
Гайдн. Квартети.
Моцарт. Концерт для скрипки.
Бетховен. Концерт для скрипки.
Паганіні. Концерт для скрипки.
Мендельсон. Концерт для скрипки.
Венявський. Концерт для скрипки.
Дворжак. Концерт для віолончелі.
Чайковський. Концерт для скрипки.
Глазунок. Концерт для скрипки.
Ізаї. Соната для скрипки.
Брух. Концерт для скрипки.
Шоссон. Поема для скрипки.
Енеску. Концертна п'еса для альту.
Шимановський. Концерт для скрипки.
Прокф'єв. Концерт для скрипки.
Хачатурян. Концерт для скрипки.
Шостакович. Концерт для віолончелі, концерт для скрипки.
Лисенко, Степовий, Косенко, Скорик, Станкович. Збірки п'ес для скрипки.